THESES QVEMADMODVM FEVDVM EX CVLPA AMITtatur, & cui ita amiſſum applicetur.

QVAS

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

D. F. G.

AVTHORITATE ATQVE Conſenſu Ampliſsimi Iuriſconſultorum in Inclyta Baſilienſium Academia ordinis,

Pro priuilegijs ac honoribus ſummi gradus in utroq; iure conſequendis diſcutiendas proponit

IOHANNES SCHEFFER HALLENSIS SAXO.

Ad diem 5. Nouemb. loco horisq; conſuetis.

BASILEÆ,
Typis CONRADI VVALDKIRCHII.
cIↄ Iↄ XCIII.

AMPLISSIMIS, PRÆCLARIſſimis Conſultiſſimisq; viris, Dn. NICOLAO VIGELIO, IC. longè celeberrimo, & juris in Academia Marpurgenſi Profeſſori meritiſſimo, affini ac præceptori ſuo ſumma obſeruantia colendo:

Nec non

Dn. CHRISTOPHORO PAVLI I.V.D. Illuſtriſſimi principis ac Dn. Dn. LVDOVICI Haſſiæ Landgrauij, &c. conſiliario prudentiſſimo, ſimul & ſupremi Haſſiaci Dicaſterij adſeſſori grauiſſimo, amico ac fautori ſuo plurimùm obſeruando:

Dedicat, conſecrat in obſeruantiæ ac gratitudinis teſtimonium

Iohannes Scheffer.

THESIS I.

FEVDO legitimè acquiſito Vaſallus ſine culpa, eaq́; conuicta non priuatur, ne quidem à principe ex plenitudine poteſtatis.

II.

Cauſſas autem, ex quibus feudum amittatur, varias eſſe, nec ſub certa aliqua regula aut definitione rotunda omnes comprehendi poſſe, ideoq́; præter in iure feudali expreſſas, alias æquè graues vel grauiores ex arbitrio iudicis admittendas eſſe, cum IC. concludo.

III.

Verùm non omnes cauſſas, propter quas liberi exhæredantur, vel diuortium conceditur, aut donatio perfecta reuocatur, ſufficientes ad priuandum feudo Vaſallum cum Dd. puto: ſed eas ſaltem, quas ſimilitudinis aut maioritatis ratio huc trahendas ſuadet.

IV.

Sanè omnis culpa, ob quam Vaſallo feudũ eripitur, in committendo vel omittendo conſiſtere ſolet, ſiue mediatè, ſiue immediatè dominum reſpexerit.

V.

Commiſſionis delicta, quæ cæteris grauiora putantur, ex quibus Vaſallus feudo priuatur, hæc ferè ſunt: Si Vaſallus dominum oppugnârit, aut caſtrum eius violenter inuaſerit, ſiue ſciuerit dominum vel dominã ibi eſſe, ſiue non; ſi in perſonam domini manus iniecerit, aut per alium inijci curauerit; Quòd ſi manus alleuet contra dominum, nec percutiat, propterea non perdet.

VI.

Similiter feudum adimitur Vaſallo, ſi graues & inhoneſtas iniurias domino intulerit, eiusq́; dignitatẽ ſugillârit, aut etiam mendacium obiecerit, vel vita eius veneno, vel gladio, vel aliter inſidiatus fuerit.

VII.

Sciendum tamen, in his omnibus ne iuratam quidem voluntatem, nudumq́; animi propoſitum ſufficere, ſi modò coniuratio cum alijs, & actus aliquis ultra cogitationem non acceſſerit.

IIX.

Sic Vaſallus domini hoſtis aut inimicus factus, feudo indignus eſt; item ſi hoſtes iuuet, aut cum his fœdus amicitiasq́; contrahat, dum tamen id in perniciem domini faciat.

IX.

Verùm eius rei probatio cui incumbat, variant interpretes. alij enim domino, alij Vaſallo incumbere opinantur: quidam totum illud iudicis arbitrio permittunt, in quod procliuior ſum.

X.

Feudo itidem carebit Vaſallus, ſi delator domini ſui extiterit, & per ſuam delationem graue diſpendium eum ſuſtinere fecerit: ſi dominum etiam nocentem vel reum criminaliter accuſârit, ſi teſtimonium contra eum dixerit, ſi accuſatorem alium ſubmiſerit, aut pro accuſante fideiuſſerit, vel in cauſſa contra dominum aduocati munus geſſerit.

XI.

Quemadmodum etiam, ſi actionem aliquam famoſam contra dominum intentet; Vnde interdictis recuperandæ poſſeſſionis an Vaſallus aduerſus dominum experiri, eundemq́; an ſine venia in ius vocare queat, dubitari ſoleť. Et hoc poſſe, communiter receptum eſt, in illo contrarium maxima interpretum pars ſequitur, de quo tamẽ idem cũ Iacobino de S. Georg. & Schenck Barone affirmo.

Simi-

XII.

Simili ratione Vaſallus feudum perdit, ſi malè contra dominum iudicet; ſi ad damnum eius manifeſtet ſecreta, ſi domini munitiones hoſtibus eius tradat, aut enunciet, ſeu viam ijs per ſuum concedat.

XIII.

Quò & illud pertinet, ſi dominum ſpoliet Vaſallus, ſi ſciens dolo malo feudum ab alio quàm domino, recognoſcat, vel illud eiúsue conditionem inficietur.

XIV.

Cuius generis etiam ſunt, ſi rem feudalem inſigni deterioratione afficiat ac diſsipet, ſi ſæuitiam in ſubditos exerceat, nouisq; exactionibus eos oneret.

XV.

Sic inſuper Vaſallus meritò feudum perdere iudicatur, ſi uxorem domini contumelia aut conuicio affecerit, ſi cum ea concubuerit, vel concumbere ſe exercuerit, aut cum ea turpiter luſerit, deoſculando ſcilicet, (habita tamen conſuetudinis loci & qualitatis facti ratione:) vel turpiter ac inhoneſtè amplectendo aut tangendo; vel ſi alijs ad vitium illud perpetrandum opem tulerit, conſilium'ue dederit.

XVI.

Nec hoc caſu turpe colloquium ad priuationem ſufficere, contra Curtium cum reliquis credo, licet ob id iniuriarum actione Vaſallus rectè conueniatur.

XVII.

Quodq; de uxore domini dicitur, idem obtinet in matre domini, ſponſa, ſorore; dum tamen hæc in domo domini ſit, nec refert nupta fuerit an innupta; quemadmodum nec attenditur, num volentibus illis, an verò inuitis Vaſallus hoc admiſerit, quod & ſi meretrices aliàs iſtæ ſint, ac inhoneſtè viuant, obtinet.

XIIX.

An & in vidua domini procedat, controuertũt interpre-

 tes?

tes? quod contra communem cum alijs negandum exiſtimo; idem de concubina tam ſecularis domini, quàm Eccleſiaſtici, nec non pediſſequa ſtatuens.

XIX.

Praterea feudo priuabitur Vaſallus, ſi proditor fuerit, ſiue dominum ipſum prodiderit, ſiue alium quemcunq; ſi fratrem ſuum aut nepotem ex eo interfecerit, ad hoc ut ipſe totam hæreditatem ſolus haberet.

XX.

Si parricidium, inceſtumúe commiſerit, Papa etiam circa illum diſpenſatione neglecta; ſi fratris ſui conVaſalli captionē malam, putà carcerem procurârit.

XXI.

Ita iuſta priuationis cauſſa eſt, ſi Vaſallus tale quid cōmittat, ob quod honeſtè, ſeu ſine dedecore in Curia domini ſtare nō poſsit; licet non ex omni admiſſo, quod opinionem eius grauet, puniatur.

XXII.

Hinc Vaſallus de crimine publico dānatus feudum perdet, maximè ſi omnia eius bona publicata ſint, ut domino ſeruire nequeat.

XXIII.

Commiſsionis deniq; delictis non inconcinnè annumerabitur alienatio feudi, ſine conſenſu domini à Vaſallo facta. Vaſallus enim feudum vel totum vel eius partem ſine licentia domini, etiam fictè tradendo, in alium transferens, id perdit vel totum, vel pro parte, qua alienauit.

XXIV.

Nec attendo ſecutus cōmunem, an partem illam tanquam feudalem vel non feudalem alienauerit; licet poſteriori caſu totum feudum amitti quidam exiſtiment.

XXV.

Idq; adeò verum eſt, ut nec neceſsitas ſumma, putà famis Vaſallū excuſet, nec eum à pœna contractus nullitas, vel eiuſdem

dem in continenti reuocatio, aut de non lædendo iure domini interpoſita proteſtatio liberet; quod & in feudo franco obtinere puto, quamquā non deſint, qui citra caducitatis pœnam illud alienari poſſe affirmant.

XXVI.

Ac verbum alienationis hîc latiſſimè accipiendum eſt, ut non modò venditionem comprehendat, ſed & permutationem, locationē ad longum tempus, in emphyteuſin dationem, oppignerationem, An & hypothecæ conſtitutionem, non uſquequaque expeditum eſt? affirmantium partes, quas & Camera Imperialis teſtante Geilio, iudicando ſecuta eſt, tueri conabor.

XXVII.

Idem de dotis datione, dotalitij conſtitutione, donatione, datione in ſolutum, compenſatione ſtatuendum erit.

XXIIX.

His commodè hæc dubia annectitur quæſtio: An & quatenus feudum in executionem capi queat? circa quam diſtinguendum eſt, utrum executio ab ordinario loci, qui non eſt ſimul dominus, an ab ipſo domino feudi fieri debeat? priori caſu ſaltem in fructus & commoditates feudi, poſteriori etiam in ipſum ius feudi, quod utile dominium vocant alij, fieri poſſe, Hart. Piſt. ſecutus ſentio.

XXIX.

Dubitatur etiam, an tam perſonalem, quàm realem ſeruitutem in re feudali Vaſallus conſtituere queat? & poſſe verius eſt; ut tamen reſoluto dantis iure, accipientis ius reſoluatur.

XXX.

Et quod de prohibita alienatione dicitur, etiam in ultimis voluntatibus locum habet; nec enim Vaſallus teſtamentaria inſtitutione aut legato ne quidem pro anima feudum relinquere, nec mortis cauſſa donare poteſt, adeò ut feudo legato, nec eius æſtimatio debeatur.

Circa

XXXI.

Circa quæ incidenter hæc neceſſaria occurrit dubitatio: Vtrùm in feudo nouo pater vni filiorum prælegare queat? & conſenſu domini poſſe, ſiue hæreditarium feudum ſit, ſiue ex pacto & prouidentia tutius videtur.

XXXII.

De ſubinfeudatione quæritur, an & illa alienationis verbo contineatur, adeò ut eam faciens Vaſallus feudo cadat? & non contineri certum eſt, modò ſine fraude, æquali, ſub eadem lege, qua tenetur fiat; nec intereſt feudum ſit Eccleſiaſticum vel ſeculare, ita tamen ut dominus, non agnati feudo ad ipſos deuoluto, eam ratam habere cogantur.

XXXIII.

Porrò conceſſa à Rege, derogando conſtitutioni Regni ſubinfeudationem prohibenti, V[illegible] ſubinfeudandi facultate, an Vaſallus ſibi vel Regi ſubu[illegible]allum acquirat, dubitari contingit? Marinus Freccia Regi, Menoch. Vaſallo acquiri putat, cuius ſententiam amplector.

XXXIV.

Ac licet citra domini conſenſum ſine pœna feudum Vaſallus alienare nequeat, impunè tamen illud eo inuito etiam refutare poteſt, communi Dd. diſtinctione reiecta, an feudum francum, vel ad certa ſeruitia vel incerta conceſſum ſit, modò non intempeſtiuè renunciatio fiat.

XXXV.

Sic & rem feudalem diuidere inuicem Vaſallis cohæredibus citra caducitatis periculum licet, uti & de ea inſcio domino tranſigere, decidendi ſcilicet, non alienandi aut diminuendi cauſſa.

XXXVI.

Hinc an & Vaſallus compromittere de feudo in arbitrum vel arbitratorem ſine caducitate poſſit, quæſtionis eſt? & in utrumq; ijs in caſibus, quibus de re feudali aliàs tranſactio permittitur, poſſe aſſero.

XXXVII.

Ex præmiſſis conſtat, alienationem feudi accedente domini conſenſu fieri citra caducitatis periculum; quod adeò verum, ut & ratihabitio etiam poſt mortem Vaſalli, imò tacitus conſenſus, non tamen cum ſola ſcientia coniunctus, ſufficiat.

XXXIIX.

Verùm cuius domini conſenſum ſubvaſallus alienans requirere debeat, inter noſtros non conuenit: alij enim mediati, alij immediati domini conſenſum ſufficere, alij utriuſque requiri ſtatuunt. quod poſterius ut tutius videtur, ita defendendum puto.

XXXIX.

Deniq; in hac alienationis materia intactum illud non relinquo; An alienatio contraria conſuetudine induci poſſit? magis communis opinio affirmat, quam ſequor.

XL.

Et hæc potiſſima ſunt commiſſionis delicta, ſequuntur ea, quæ in omittendo conſiſtunt; quorum primum ſit, ſi Vaſallus dominum in bello aut acie periclitantem, non mortuum nec ad mortem vulneratum deſerat.

XLI.

Omnibus enim ingenij, corporis & fortunarum viribus Vaſallus dominum tam in pace quàm in bello, imò etiam in priuata rixa aduerſus omnes (excepto Imperatore & antiquiore, ſi quem habet, domino, quibus pietatis intuitu patrem & filium adiungo:) tutari & adiuuare debet, ita tamen, ne propriam vitam domini ſaluti poſtponat.

XLII.

Vnde non ſine ratione dubitari video; An vaſallus grauiter vulneratus citra priuationis pœnam diſcedere queat? & non poſſe, niſi vitæ ſibi immineat periculum, communiter placuit.

XLIII.

Suboritur etiam ex illis, quæ de antiquiore in præcedentibus dicta ſunt domino, hæc quæſtio; Vtrùm antiquitas illa ex perſona vaſalli, an verò ex feudi forma & qualitate originali ſit æſtimanda? Quod poſterius tanquam frequentiori interpretum calculo approbatum, ac ſolidis etiam iuris rationibus ſubnixum, verius iudico.

XLIV.

Similiter in dubium vocatur; An ſi duo ſint fratres, commune feudum tenentes, quorum alter dereliquerit dominum in prælio, alter dominum fideliter adiuuerit; an is, qui aufugit, feudo nihilominus priuetur? & pro ſua parte illum priuari, affirmantibus aſtipulor.

XLV.

An & in bello longè à patria remoto aut iniuſto dominũ vaſallus tueri debeat, quari poſſet? et debere, dũmodo, quò ad bellũ iniuſtũ, dominũ defendat, nõ etiam alios offendat, noſtri ſentiunt.

XLVI.

Non minùs iuſta feudi auferendi cauſſa eſt, imò hac nulla iuſtior, quàm ſi vaſallus requiſitus à domino ſeruitium, propter quod feudum datum eſt, præſtare recuſauerit, vel à domino ad publicam expeditionẽ euocatus debito temporis ſpacio venire, vel alium acceptabilem pro ſe domino mittere, vel dimidium reditus feudi unius anni domino ſubminiſtrare ſuperſederit.

XLVII.

Huc difficilis illa ac intricata, multumq́; agitata pertinet quæſtio; Vtrùm vaſallus annuum canonẽ, pro quo feudum datum eſt, ſuo tempore non ſoluens; aut triennio ſoluere ceſſans, feudo cadat? placet hac in re negantium ſententia.

XLIIX.

Perdit deinde vaſallus feudum, ſi domino iuſtitiam facere noluerit, ſi ter citatus à domino in iudicium contumaciter non venerit, ſi imminens periculum domino nõ denunciauerit, vel impedierit. Si

XLIX.

Si dominum carceratum vel aliter detentũ aut obſeſſum, cùm potuerit, non liberauerit; quamquam æs eius alienũ diſſoluere, dominumq́ egentē vaſallus alere minimè cogatur.

L.

Pertinent huc & illa, ſi ſubvaſallum in dominũ maiorem delinquentem, vaſallus à ſuo domino requiſitus, non requirat, ut ſatisfaciat; ſi filium ſimile quippiam perpetrantem ad dominũ requiſitus non deducat, aut à ſe ſeparet, quod & circa quoslibet domeſticos dicendum eſt, excepta uxore.

LI.

Quòd ſi patre volente eum deducere, filius contemnat, patre mortuo in feudum non ſuccedet, niſi priùs ſatisfecerit domino; Hinc ob ingratitudinem ita excluſo filio, an nepos ex eo excludatur, quæſtionis eſt? & ex perſona aui ſui nepotem feudum capere poſſe receptum eſt, dummodo is tempore vitæ aui ante feudum delatum natus aut conceptus fuerit.

LII.

Priuationis pœnā inſuper ſuſtinet vaſallus, ſi domino quid ad feudi naturam pertinens, & ad quod vaſallus teneatur, præcipienti non obedierit, ſi iuramentũ fidelitatis præſtare, titulum' ue poſſeſſionis ſuæ domino oſtendere recuſauerit.

LIII.

Ac denique, ſi vaſallus paganus inueſtituram intra annum & diem, vel vaſallus miles intra annum & menſem à morte domini, aut ab eo tempore, quo feudum quæſitum, petere neglexerit.

LIV.

Et quod de milite dictum eſt, eum videlicet habere ad petendam inueſtituram annum & menſem, quidam in omnibus nobilibus locũ habere aſſerunt: quod niſi reuera militent, probandum haud videtur.

LV.

Verùm commodè hic dubia ſatis ſe offert diſcutienda quæ-

 ſtio,

ſtio; An minor debito tempore inueſtiturã non petens reſtituatur? reſtitui, maiorem interpretũ partem ſecutus tuebor.

LVI.

De impubere etiã non fruſtra quis quæret, an ille feloniam poſſit committere, ut feudo priuetur? & faciendo committere poſſe, non etiam omittendo, vel negligendo, à noſtris concludi reperio.

LVII.

Porrò de his omnibus & ſimilib. cauſsis quæri ſolet; Vtrùm vaſallus ipſo iure amittat, an verò per ſententiam? & ſententiam definitiuam vel declaratoriam ferri opus eſſe, communiter ſentiunt.

LIIX.

Hinc, feudo aperto, an ex tempore delicti, an verò ſententiæ latæ reſtitui fructus debeant, Dd. ambigunt, & eos indiſtinctè ex tempore delicti reſtituendos eſſe Iacobino aſſerenti credo.

LIX.

Quemadmodum & illud ſcrupulo non caret: An ius priuandi, hæredibus domini competat, & an aduerſus hæredes vaſalli, ſi fortè dominus in vita ſua de culpa vaſalli conqueſtus non fuerit, vel vaſallo viuente tacuerit? & non cõpetere, niſi dominus commiſſum ignorauerit, affirmantibus accedo.

LX.

Et quæ hucuſq; de vaſallo dicta ſunt, etiam in domino procedunt, ut videlicet ex iiſdem cauſsis priuetur feudi proprietate, ex quibus vaſallus ius ſuum amittit.

LXI.

Hinc dominus, ſi in perſonam vaſalli manus iniecerit graues & inhoneſtas iniurias ei intulerit, illum debito tempore non inueſtierit, aut iuſtitiam facere neglexerit, proprietatem feudi abſq; eius conſenſu alienauerit, aut feudo abuſus fuerit, illiusue uxorem, ſponſam filiam, neptem ex filio, ſororem carnaliter cognouerit, vel turpiter tetigerit; denique quamlibet

aliam

aliam ſeloniam, per quam Vaſallus amitteret feudum, cõmiſerit, proprietate priuabitur.

LXII.

Hactenus ut ex delicto feudum amittatur, vidimus; ſequitur, ut cui ita amiſſum deferatur, diſpiciamus; Qua in re omnium ſuffragio comprobatũ eſt, feudum nouum delicto amiſſum indiſtinctè ad dominum redire, ſiue in dominum, ſiue in alium Vaſallus deliquerit.

LXIII.

Et hoc, etiamſi feudum nouum pro ſe & fratre, vel etiam pro ſe & filijs, receptum ſit, obtinere exiſtimo.

LXIV.

Quòd ſi Eccleſiæ Prælatus, vel ciuitatis adminiſtrator, cui gubernatio ut Prælato commiſſa, in dominum peccauerint, Eccleſia vel ciuitas ad vitam horum feudo priuabuntur.

LXV.

Si tamen aliquis priuatus, vel pars quædam ciuium dominum offenderet, ex hoc ciuitas feudum non amitteret, niſi de domino offendendo conſentirent omnes, aut decreto id determinaſſent per maiorem partem.

LXVI.

Antiquum feudum ſimiliter omnibus agnatis Vaſalli & deſcendentibus excluſis domino defertur, ſi in ipſum dominum culpa ſit commiſſa.

LXVII.

Hinc erroris manifeſti conuincuntur illi, qui feudum ob alienationem indebitè factam, vel ob non petitam inueſtituram, aut ob recuſata ſeruitia iuſtitiamúe denegatam domino aperiri negant..

LXIIX.

Verùm hîc admodũ perplexa, ac ſatis dubia, multumq́; difficilis ſe offert quæſtio: An feudum hoc modo domino delatum, apud eum perpetuò maneat, an verò duntaxat ad vitam

delinquentis,eiuſq; deſcendentium? Cuius utramq; partē exercitij gratia diſputando euolui placet.

LXIX.

Huic conſequenter ſubijcietur altera: An feudum illud, quod culpa remiſſa à domino Vaſallus recepit,ſit maneatq; antiquum; an verò nouum cenſeatur? Sunt qui nouum tunc eſſe; ſunt qui antiquum manere volunt,quos Mozius poſt alios diſtinctionis beneficio conciliat,quem ſequor.

LXX.

Quòd ſi delictum non ſit commiſſum in perſonam domini, ſed alterius,feudum agnatis delinquentis defertur,nec in hoc caſu, aut alijs unquam ad filios delinquentis feudatarij deuoluitur.

LXXI.

Quibúsnam autem agnatis aperiatur,grauiter controuertitur? Quidam agnatos ultra tertiū gradum ipſi delinquenti coniunctos tantummodo admittendos putarunt; alij etiam proximiores agnatos, atq; adeò intra tertium gradum conſtitutos non excludendos aſſerunt. quod poſterius tanquam vero propius probandum reor.

LXXII.

Porrò feudo ita agnatis aperto, an dominus ijs inuitis feloniam remittere poſſit, diſquirendum venit? & non poſſe, ne filio quidem delinquentis gratiam faciendo, eiq; feudum concedendo traditum eſt.

LXXIII.

Circa præmiſſa & illud quæritur? Subvaſallo delinquente,utri domino feudum deferatur? & tam ob alienationē illicitam,quàm ob alia delicta domino immediato cōmitti,cōmuni contraria opinione reiecta, cum quibuſdam exiſtimo.

LXXIV.

Cæterùm publicatis bonis Vaſalli,an feudum quoq; confiſcetur,controuerti video? qua in re animaduertendum, ex quo delicto bona publicentur: ſi enim eiuſmodi propter quod Va-

ſallus

ſallus nihilominus feudi capax maneat, tunc fructus commòditatesq́; feudi ad fiſcum ſpectant: ſi verò tale delictũ, ob quod feudo priuetur, vel inhabilis ad ſeruiendum efficiatur, ad agnatos vel dominum eo caſu, pro delicti ac feudi qualitate feudum reuertitur.

LXXV.

Non minorem difficultatem habet & illa quæſtio: Cui feudum deferatur, an domino feudi, vel vim paſſo, ſi id perdi contingat ex violentia à Vaſallo commiſſa? & ius feudi domino deferri, vim paſſo autem commoditatem eius tamdiu concedi, quàm apud delinquentem permanſiſſet, Menochij veſtigijs inſiſtens concludo.

LXXVI.

Deniq; ob culpam à domino commiſſam, proprietatem indiſtinctè ſiue nouum ſiue antiquum ſit feudum, ſiue in fidelem ſuum ille, ſiue in alium deliquerit, Vaſallo deferri communius placuit; quod tamen ita verum, ſi dominus iſte allodium ſuum in feudum conceſſerit alteri: nam ſi id, quod feudi nomine tenebat, alteri ſubinfeudauerit, aliud dicendum.

LXXVII.

Coronidis vicem obtineat controuerſa hac ac nodoſa quæſtio? An dominus ullius unquam temporis præſcriptione feudum amittat, & non amittere verius arbitror; quamuis & contrariam communem diſputandi gratia defendendam ſuſcipiam.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

FINIS.